

**SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2
IM. GEN. TADEUSZA KUTRZEBY W GOSTYNIU**

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA
PRZYRODA**

Spis treści

SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW	3
Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności.....	3
Zasady ustalania ocen.....	3
Zasady pisania zaległych prac kontrolnych w przypadku nieobecności ucznia	4
Tryb poprawiania ocen bieżących.....	4
Zasady ustalenia oceny śródrocznej i rocznej.....	5
WARUNKI I TRYB OTRZYMANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ.....	6
WYMAGANIA EDUKACYJNE niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych ocen klasyfikacyjnych z przyrody, wynikających z realizowanego przez nauczycieli programu nauczania.....	8
WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PRZYRODY– KLASA 4	8

SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW

Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności

Przedmiotowy system oceniania przewiduje kontrolę następujących form pracy ucznia:

- sprawdziany/testy
- odpowiedzi ustne i pisemne (kartkówki),
- prace domowe,
- prace z materiałem pomocniczym (mapa, plan, kompas, itp.),
- prace długoterminowe (album tematyczny, plakat, itp.),
- aktywność na lekcji,
- praca w grupie.

Sprawdziany/testy przeprowadza się po zakończeniu działu lub jego części.

Kartkówki to odpowiedzi pisemne z bieżących wiadomości i umiejętności podstawowych. Nie muszą być zapowiadane.

Zasady ustalania ocen

Sprawdziany/testy i kartkówki są punktowane, a ocena jest ustalana wg następujących zasad:

- celujący – 100%
- bardzo dobry – od 90%
- dobry – od 70%
- dostateczny – od 50%
- dopuszczający – od 35%
- niedostateczny – poniżej 35% punktów możliwych do zdobycia.

Odpowiedzi ustne obejmują bieżące wiadomości i umiejętności.

Na ocenę mają wpływ: samodzielność odpowiedzi, wartość merytoryczna, język przedmiotu, logika wypowiedzi.

Prace domowe mogą mieć formę pisemną lub ustną. Na ocenę mają wpływ: samodzielność, wartość merytoryczna, estetyka.

Prace z materiałem pomocniczym mogą mieć formę ustną lub pisemną. Sprawdzają wiedzę teoretyczną i praktyczne wykorzystanie zdobytych wiadomości. Na ocenę mają wpływ: wartość merytoryczna, samodzielność, logika wypowiedzi.

Prace długoterminowe wykonywane są w domu samodzielnie przez ucznia lub pod kierunkiem nauczyciela. Na ocenę mają wpływ: zgodność z tematem, samodzielność, kreatywność, estetyka, terminowość oraz wskazanie źródła informacji.

Aktywność na lekcji jest nagradzana plusami (za pięć „plusów” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą).

Praca w grupie może być nagrodzona oceną. Ocenie podlegają następujące umiejętności: planowanie i organizowanie pracy grupowej, efektywne współdziałanie, wywiązywanie się z powierzonych ról, rozwiązywanie problemów w sposób twórczy.

Ocenianie bieżące

1. W ocenianiu bieżącym używa się ocen w skali 1-6; znaków „plus i minus”; znakiem „bz” zaznacza się nieterminowość wykonywania zadań domowych, znakiem „np” brak przyborów niezbędnych do pracy na lekcji. Trzy znaki (3 x bz, 3 x np) są zamieniane na ocenę niedostateczną.
2. Raz w semestrze uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji bez żadnych sankcji. Nauczyciel zaznacza to w umówiony sposób. Nie może to być lekcja, na której został ustalony sprawdzian/test lub zapowiedziana kartkówka. Nieprzygotowanie należy zgłosić na początku lekcji.

Zasady pisania zaległych prac kontrolnych w przypadku nieobecności ucznia

W przypadku nieobecności, w terminie ustalonym z nauczycielem, uczeń pisze sprawdzian/test. W szczególnych przypadkach nauczyciel może nie wymagać od ucznia obowiązku napisania sprawdzianu/testu.

Uczeń, który z przyczyn nieusprawiedliwionych opuścił pracę pisemną lub jest nieobecny tylko w dniu, w którym jest praca pisemna, pisze ją w terminie wskazanym przez nauczyciela.

W ocenianiu uwzględnia się zalecenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, innych poradni specjalistycznych a także indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia.

Tryb poprawiania ocen bieżących

Uczeń ma możliwość poprawienia każdej oceny ze sprawdzianu/testu w terminie dwóch tygodni od oddania. Ocenę odnotowuje się w dzienniku. Uczeń poprawia stopień w terminie ustalonym z nauczycielem.

Zasady ustalenia oceny śródrocznej i rocznej

Ocenę ustala się na podstawie ocen bieżących, ze szczególnym uwzględnieniem ocen za sprawdziany/testy.

Klasyfikacja śródroczna podsumowuje osiągnięcia edukacyjne ucznia w I półroczu, roczna w danym roku szkolnym. Ocena roczna może różnić się o jeden stopień od oceny przewidywanej w przypadku gdy uczeń w okresie od ustalenia przewidywanej oceny do wystawienia oceny rocznej otrzyma oceny bieżące, które umożliwiają mu uzyskanie wyższej (niższej) oceny niż przewidywana.

WARUNKI I TRYB OTRZYMANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ

I. Warunki otrzymania

1. Rodzice ucznia w terminie 7 dni od powiadomienia o ocenie przewidywanej składają do nauczyciela uczącego pisemne podanie wyrażające chęć poprawy tej oceny.
2. Uczeń uzyskuje ocenę wyższą niż przewidywana, jeżeli w ustalonym terminie przystąpi do pisemnego sprawdzianu oraz otrzyma co najmniej 80% punktów możliwych do uzyskania na tę ocenę.
3. Warunkiem przystąpienia do ww. sprawdzianu jest napisanie wszystkich przewidzianych na dany rok szkolny sprawdzianów/testów.

II. Tryb otrzymania

1. Określenie zakresu wiadomości i umiejętności:
  - A. uczeń pisze sprawdzian na ocenę, o którą się ubiega; stopień trudności sprawdzianu odpowiada wymaganiom edukacyjnym na ocenę, o którą się uczeń ubiega;
  - B. jeśli ocena śródroczna jest oceną, o którą się uczeń ubiega, sprawdzian obejmuje wiadomości i umiejętności z zakresu II półrocza;
  - C. jeśli ocena śródroczna jest niższa od oceny, o którą się ubiega uczeń, sprawdzian obejmuje wiadomości i umiejętności z całego roku (w takim przypadku uczeń pisze dwa sprawdziany – odpowiednio za I i II półrocze).
2. Ustalenie terminu sprawdzianu:
  - A. sprawdzian przeprowadza się w terminie najpóźniej do końca tygodnia poprzedzającego tydzień ustalenia oceny rocznej;
  - B. o terminie sprawdzianu nauczyciel uczący zawiadamia ucznia i jego rodziców poprzez dziennik elektroniczny.
3. Przeprowadzenie sprawdzianu.
4. Powiadomienia ucznia i jego rodziców o wyniku sprawdzianu:
  - A. powiadomienia dokonuje nauczyciel uczący poprzez dziennik elektroniczny;
  - B. na wniosek ucznia lub jego rodziców sprawdzona i oceniona praca jest udostępniona do wglądu na terenie szkoły.

5. Dokumentację związaną z podwyższeniem oceny przechowuje się w dokumentacji procesu nauczania.

III. Niespełnienie przez ucznia warunków określonych w punktach I i II oraz wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania wyższej oceny klasyfikacyjnej niż przewidywana skutkuje pozostawieniem oceny przewidywanej.

WYMAGANIA EDUKACYJNE niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych ocen klasyfikacyjnych z przyrody, wynikających z realizowanego przez nauczycieli programu nauczania

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PRZYRODY– KLASA 4	
POZNAJEMY WARSZTAT PRZYRODNIKA	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia dwa elementy przyrody nieożywionej – wymienia dwa elementy przyrody ożywionej – wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata – podaje dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom – wyjaśnia, czym jest obserwacja – podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie – przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki – notuje dwa-trzy spostrzeżenia dotyczące obserwowanych obiektów – wykonuje schematyczny rysunek obserwowanego obiektu – wykonuje pomiar przy użyciu taśmy mierniczej – podaje nazwy głównych kierunków geograficznych wskazanych przez nauczyciela na widnokreśgu – wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu na podstawie instrukcji słownej – określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu (prosty patyk lub pręt, słoneczny dzień) – oblicza wymiary biurka w skali 1 : 10 – rysuje plan biurka w skali 1 : 10 – wymienia rodzaje map – odczytuje informacje zapisane w legendzie planu – wskazuje kierunki geograficzne na mapie – odszukuje na planie okolicy wskazany obiekt, np. kościół, szkołę
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>przyroda</i> – wymienia trzy składniki przyrody nieożywionej niezbędne do życia – podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka – omawia na przykładach rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata – wymienia źródła informacji o przyrodzie – mawia najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń – przyporządkowuje przyrząd do obserwowanego obiektu – proponuje przyrządy, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie – określa charakterystyczne cechy obserwowanych obiektów – opisuje sposób użycia taśmy mierniczej – podaje nazwy głównych kierunków geograficznych – przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych – określa warunki korzystania z kompasu – posługując się instrukcją, wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu – wyjaśnia, jak powstaje plan – rysuje plan dowolnego przedmiotu (wymiary przedmiotu podzielne bez reszty przez 10) w skali 1 : 10 – wyjaśnia pojęcia <i>mapa</i> i <i>legenda</i> – określa przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej – rozpoznaje obiekty przedstawione na planie lub mapie za pomocą znaków kartograficznych – określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu – opowiada, jak zorientować plan lub mapę za pomocą kompasu

<p style="text-align: center;">OCENA 4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy ożywionych elementów przyrody – wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka – porównuje ilość i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów – wymienia cechy przyrodnika – określa rolę obserwacji w poznawaniu przyrody – omawia etapy doświadczenia – planuje miejsca dwóch – trzech obserwacji – proponuje przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu – wymienia najważniejsze części mikroskopu – wyjaśnia, co to jest widnokrąg – omawia budowę kompasu – samodzielnie wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu – wyjaśnia, w jaki sposób wyznacza się kierunki pośrednie – wyjaśnia pojęcie <i>skala liczbowa</i> – oblicza wymiary przedmiotu w różnych skalach, np. 1 : 5, 1 : 20, 1 : 50; wykonuje szkic terenu szkoły – opisuje słowami fragment terenu przedstawiony na planie lub mapie – przygotowuje zbiór znaków kartograficznych dla planu lub mapy najbliższej okolicy – wyjaśnia, na czym polega orientowanie planu lub mapy – orientuje plan lub mapę za pomocą kompasu
<p style="text-align: center;">OCENA 5</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady powiązań przyrody nieożywionej z przyrodą ożywioną – klasyfikuje wskazane elementy na ożywione i nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka – wyjaśnia, w jakim celu prowadzi się doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze – wyjaśnia różnice między eksperymentem a doświadczeniem – planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie – uzasadnia celowość zaplanowanej obserwacji – omawia sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej – podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych – porównuje dokładność wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu – wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich – rysuje plan pokoju w skali 1 : 50 – dobiera skalę do wykonania planu dowolnego obiektu – wykonuje szkic okolic szkoły – porównuje dokładność planu miasta i mapy turystycznej – odszukuje na mapie wskazane obiekty – orientuje mapę za pomocą obiektów w terenie
<p style="text-align: center;">OCENA 6</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na wybrane pozostałe elementy – na podstawie obserwacji podejmuje próbę przewidzenia niektórych sytuacji i zjawisk (np. dotyczących pogody, zachowania zwierząt) – przeprowadza dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisuje obserwacje i wyniki – wyjaśnia, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestawów – przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin – podaje historyczne i współczesne przykłady praktycznego wykorzystania umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych – omawia sposób wyznaczania kierunku północnego za pomocą Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu – wyjaśnia pojęcia: <i>skala mianowana, podziałka liniowa</i> – rysuje fragment drogi do szkoły, np. ulicy, zmniejszając jej wymiary (np. 1000 razy)

	<p>i używając właściwych znaków kartograficznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostosowuje sposób orientowania mapy do otaczającego terenu (D)
POZNAJEMY POGODĘ I INNE ZJAWISKA PRZYRODNICZE	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów - wskazuje w najbliższym otoczeniu dwa przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych - podaje dwa przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych - porównuje ciała stałe z cieczami pod względem jednej właściwości (kształt) - wymienia stany skupienia wody w przyrodzie - podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia - omawia budowę termometru - odczytuje wskazania termometru - wyjaśnia, na czym polega krzepnięcie i topnienie - wymienia przynajmniej trzy składniki pogody - rozpoznaje na dowolnej ilustracji rodzaje opadów - wyjaśnia, dlaczego burze są groźne - dobiera przyrządy do pomiaru trzy składników pogody - odczytuje temperaturę powietrza z termometru cieczowego - na podstawie instrukcji buduje wiatromierz - odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody - przedstawia stopień zachmurzenia za pomocą symboli - przedstawia rodzaj opadów za pomocą symboli - wyjaśnia pojęcia <i>wschód Słońca</i>, <i>zachód Słońca</i> - rysuje „drogę” Słońca na niebie - podaje daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku - podaje po trzy przykłady zmian zachodzących w przyrodzie ożywionej w poszczególnych porach roku
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia stany skupienia, w jakich występują substancje - podaje dwa-trzy przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym - wyjaśnia zasadę działania termometru - przeprowadza, zgodnie z instrukcją, doświadczenia wykazujące: <ul style="list-style-type: none"> • wpływ temperatury otoczenia na parowanie wody • obecność pary wodnej w powietrzu - wyjaśnia, na czym polega parowanie i skraplanie wody - wyjaśnia, co nazywamy pogodą - wyjaśnia pojęcia: <i>upał</i>, <i>przymrozek</i>, <i>mróz</i> - podaje nazwy osadów atmosferycznych - zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną - omawia sposób pomiaru ilości opadów - podaje jednostki, w których wyraża się składniki pogody - na podstawie instrukcji buduje deszczomierz - prowadzi tygodniowy kalendarz pogody na podstawie obserwacji wybranych składników pogody - określa aktualny stopień zachmurzenia nieba na podstawie obserwacji - opisuje tęczę - omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokregiem - omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia - wyjaśnia pojęcia <i>równonoc przesilenie</i> - omawia cechy pogody w poszczególnych porach roku
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej - podaje przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych i cieczy oraz gazów - wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania

	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń – przyporządkowuje stan skupienia wody do wskazań termometru – podaje, z czego mogą być zbudowane chmury – rozróżnia rodzaje osadów atmosferycznych na ilustracjach – wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne – wyjaśnia, jak powstaje wiatr – wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych – dokonuje pomiaru składników pogody – prowadzi kalendarz pogody – przygotowuje możliwą prognozę pogody na następny dzień dla swojej miejscowości – określa zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza – określa zależność między wysokością Słońca a długością cienia – wyjaśnia pojęcie <i>górowanie Słońca</i> – omawia zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokregiem w poszczególnych porach roku
OCENA 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości – wyjaśnia, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość – porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów – opisuje zasadę działania termometru cieczowego – dokumentuje doświadczenia według poznanego schematu – podaje przykłady z życia codziennego zmian stanów skupienia wody – przedstawia w formie schematu zmiany stanu skupienia wody w przyrodzie – wyjaśnia, jak się tworzy nazwę wiatru – rozpoznaje na mapie rodzaje wiatrów – wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów – odczytuje prognozę pogody przedstawioną za pomocą znaków graficznych – na podstawie obserwacji określa kierunek wiatru – omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia – porównuje wysokość Słońca nad widnokregiem oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku
OCENA 6	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, popierając przykładami z życia, dlaczego ważna jest znajomość właściwości ciał – przedstawia zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie prostym rysunkiem – wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi – przygotowuje i prezentuje informacje na temat rodzajów wiatru występujących na świecie – na podstawie opisu przedstawia, w formie mapy, prognozę pogody dla Polski – podaje przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia (np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa) – wymienia fenologiczne pory roku, czyli te, które wyróżnia się na podstawie fazy rozwoju roślinności
POZNAJEMY ŚWIAT ORGANIZMÓW	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, po czym rozpozna organizm – wymienia przynajmniej trzy czynności życiowe organizmów – omawia jedną wybraną przez siebie czynność życiową organizmów – odróżnia przedstawione na ilustracji organizmy jednokomórkowe od wielokomórkowych – określa, czy podany organizm jest samożywny, czy cudzożywny – podaje przykłady organizmów cudzożywnych: mięsożernych, roślinożernych i wszystkożernych – wskazuje na ilustracji charakterystyczne cechy drapieżników – układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów – analizując sieć pokarmową, układa jeden łańcuch pokarmowy – wymienia korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzie – podaje przykłady zwierząt hodowanych w domach przez człowieka

	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykład drobnego zwierzęcia żyjącego w domach - rozpoznaje trzy zwierzęta żyjące w ogrodach
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia <i>organizm jednokomórkowy</i>, <i>organizm wielokomórkowy</i> - podaje charakterystyczne cechy organizmów - wymienia czynności życiowe organizmów - rozpoznaje na ilustracji wybrane organy / narządy - dzieli organizmy cudzożywne ze względu na rodzaj pokarmu - podaje przykłady organizmów roślinożernych - dzieli mięsożerców na drapieżniki i padlinożerców - wyjaśnia, na czym polega wszystkożerność - wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe - podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego - podaje trzy przykłady roślin stosowanych jako przyprawy do potraw - wyjaśnia, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana - omawia zasady opieki nad zwierzętami - podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście - wykonuje zielnik (pięć okazów)
OCENA 4	<p>Uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych - charakteryzuje czynności życiowe organizmów - omawia cechy rozmnażania płciowego i bezpłciowego - wyjaśnia pojęcia: <i>organizm samożywny</i>, <i>organizm cudzożywny</i> - wymienia cechy roślinożerców - wymienia, podając przykłady, sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy cudzożywne - podaje przykłady zwierząt odżywiających się szczątkami glebowymi - wymienia przedstawicieli pasożytów - wyjaśnia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego - wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa - rozpoznaje wybrane rośliny doniczkowe - wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin - określa cel hodowania zwierząt w domu - wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu - wskazuje źródła informacji na temat hodowanych zwierząt - wyjaśnia, dlaczego coraz więcej dzikich zwierząt przybywa do miast
OCENA 5	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy (np. ruch, wzrost) - porównuje rozmnażanie płciowe z rozmnażaniem bezpłciowym - omawia sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny - określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi - wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo - omawia rolę destruentów w łańcuchu pokarmowym - opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy - formułuje apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie
OCENA 6	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentuje informacje na temat najmniejszych i największych organizmów żyjących na Ziemi - omawia podział organizmów na pięć królestw - prezentuje, w dowolnej formie, informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin - podaje przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt - uzasadnia, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw - prezentuje jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe - przygotowuje ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt (np. najszybsze zwierzęta)

ODKRYWAMY TAJEMNICE CIAŁA CZŁOWIEKA

OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy – omawia znaczenie wody dla organizmu – wskazuje na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego – wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie żuć pokarm – uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem – wskazuje na schemacie serce i naczynia krwionośne – wymienia rodzaje naczyń krwionośnych – mierzy puls – podaje dwa przykłady zachowań korzystnie wpływających na pracę układu krążenia – pokazuje na modelu lub planszy dydaktycznej położenie narządów budujących układ oddechowy – wymienia zasady higieny układu oddechowego – wskazuje na sobie, modelu lub planszy elementy szkieletu – wyjaśnia pojęcie <i>stawy</i> – omawia dwie zasady higieny układu ruchu – wskazuje, na planszy położenie układu nerwowego – wskazuje na planszy lub modelu położenie narządów zmysłów – wymienia zadania narządów smaku i powonienia – wymienia, podając przykłady, rodzaje smaków – wymienia dwa zachowania niekorzystnie wpływające na układ nerwowy – wskazuje na planszy położenie narządów układu rozrodczego – rozpoznaje komórki rozrodcze: męską i żeńską – wyjaśnia pojęcie <i>zapłodnienie</i> – podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci – podaje dwa przykłady zmian w funkcjonowaniu skóry w okresie dojrzewania
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia składniki pokarmowe – przyporządkowuje podane pokarmy do wskazanej grupy pokarmowej – wymienia narządy budujące przewód pokarmowy – omawia rolę układu pokarmowego – podaje zasady higieny układu pokarmowego – omawia rolę serca i naczyń krwionośnych – na schemacie pokazuje poszczególne rodzaje naczyń krwionośnych – wymienia narządy budujące drogi oddechowe – wyjaśnia, co dzieje się z powietrzem podczas wędrowki przez drogi oddechowe – określa rolę układu oddechowego – opisuje zmiany w wyglądzie części piersiowej tułowia podczas wdechu i wydechu – wymienia elementy budujące układ ruchu – podaje nazwy i wskazuje główne elementy szkieletu – wymienia trzy funkcje szkieletu – wymienia zasady higieny układu ruchu – omawia rolę poszczególnych narządów zmysłów – omawia rolę skóry jako narządu zmysłu – wymienia zasady higieny oczu i uszu – wymienia narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy – określa rolę układu rozrodczego – omawia zasady higieny układu rozrodczego – wskazuje na planszy miejsce rozwoju nowego organizmu – wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców – omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania
OCENA	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę składników pokarmowych w organizmie – wymienia produkty zawierające sole mineralne

<p style="text-align: center;">4</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie <i>trawienie</i> - opisuje drogę pokarmu w organizmie - omawia, co dzieje się w organizmie po zakończeniu trawienia pokarmu - wymienia funkcje układu krwionośnego - wyjaśnia, czym jest tętno - omawia rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie - proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego - określa cel wymiany gazowej - omawia rolę poszczególnych narządów układu oddechowego - wyjaśnia, dlaczego drogi oddechowe są wyścielane przez komórki z rzęskami - rozróżnia rodzaje połączeń kości - podaje nazwy głównych stawów u człowieka - wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem - omawia, korzystając z planszy, w jaki sposób powstaje obraz oglądanego obiektu - wskazuje na planszy elementy budowy oka: soczewkę, siatkówkę i źrenicę - wskazuje na planszy małżowinę uszną, przewód słuchowy i błonę bębenkową - omawia zasady higieny układu nerwowego - omawia rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego - opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania
<p style="text-align: center;">OCENA 5</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę witamin - wymienia wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin - omawia rolę soli mineralnych w organizmie - wyjaśnia rolę enzymów trawiennych - wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu - wyjaśnia, jak należy dbać o układ krwionośny - podaje przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego - wyjaśnia, na czym polega współpraca układów pokarmowego, krwionośnego i oddechowego - wykonuje schematyczny rysunek ilustrujący wymianę gazową zachodzącą w płucach - porównuje zakres ruchów stawów: barkowego, biodrowego i kolanowego - na modelu lub planszy wskazuje kości o różnych kształtach - omawia pracę mięśni szkieletowych - wymienia zadania mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów - wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia - podaje wspólną cechę narządów zmysłu węchu i smaku - wskazuje na planszy drogę informacji dźwiękowych - uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów - na podstawie doświadczenia formułuje wniosek dotyczący zależności między zmysłem smaku a zmysłem powonienia - wyjaśnia przyczyny różnic w budowie układu rozrodczego żeńskiego i męskiego - omawia przebieg rozwoju nowego organizmu - wskazuje na planszy narządy układu rozrodczego męskiego i żeńskiego - wyjaśnia, na przykładach, czym jest odpowiedzialność
<p style="text-align: center;">OCENA 6</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia krótkie informacje na temat sztucznych barwników, aromatów identycznych z naturalnymi, konserwantów znajdujących się w żywności - omawia rolę narządów wspomagających trawienie - wymienia czynniki, które mogą szkodliwie wpłynąć na funkcjonowanie wątroby lub trzustki - prezentuje, w dowolnej formie, informacje na temat; składników krwi i grup krwi - ilustruje wymianę gazową zachodzącą w komórkach ciała - planuje i prezentuje doświadczenie potwierdzające obecność pary wodnej w wydychanym powietrzu - wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę ciała

	<ul style="list-style-type: none"> – omawia działanie mięśni budujących narządy wewnętrzne – podaje przykłady skutków uszkodzenia układu nerwowego – prezentuje informacje na temat wad wzroku lub słuchu – prezentuje informacje na temat roli kobiet i mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie na przestrzeni kilku pokoleń (np. zajęcia prababci, babci, mamy, starszej siostry, itp.) – prezentuje informacje dotyczące zagrożeń, na które mogą być narażone dzieci w okresie dojrzewania
ODKRYWAMY TAJEMNICE ZDROWIA	
OCENA 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia – korzystając z piramidy zdrowego żywienia i aktywności fizycznej, wskazuje produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach – wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk – omawia sposób dbania o zęby – wymienia dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu – wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych – wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową – wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą pokarmową – wymienia zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie – odróżnia muchomora sromotnikowego od innych grzybów – określa sposób postępowania po użądleniu – omawia zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu – podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia – wymienia rodzaje urazów skóry – podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka – opisuje zachowanie świadczące o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu – prezentuje zachowanie asertywne w wybranej sytuacji
OCENA 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje zasady prawidłowego odżywiania – wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry – opisuje sposób pielęgnacji paznokci – wyjaśnia, na czym polega właściwy dobór odzieży – podaje przykłady wypoczynku czynnego i biernego – wymienia przyczyny chorób zakaźnych – wymienia nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową – omawia objawy wybranej choroby przenoszonej drogą oddechową – omawia przyczyny zatruc – określa zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę – określa zasady postępowania w czasie burzy, gdy przebywa się w domu lub poza nim – rozpoznaje owady, które mogą być groźne – podaje przykłady trujących roślin hodowanych w domu – przyporządkowuje nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach – omawia sposób postępowania przy otarciach i skaleczeniach – podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać – podaje przykłady skutków działania alkoholu na organizm – podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie
OCENA 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia (wszystkie) zasady zdrowego stylu życia – wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia – opisuje sposób pielęgnacji skóry ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania – wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej

	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym są szczepionki - wymienia sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową - wymienia szkody, które pasożyty powodują w organizmie - omawia objawy zatruc - wymienia charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego - wymienia objawy zatrucia grzybami - omawia zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości - wyjaśnia, na czym polega palenie bierne - wymienia skutki przyjmowania narkotyków - wyjaśnia, czym jest asertywność
<p>OCENA 5</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia - omawia skutki niewłaściwego odżywiania się - wyjaśnia, na czym polega higiena osobista - podaje sposoby uniknięcia zakażenia się grzybicą - porównuje objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy - klasyfikuje pasożyty na wewnętrzne i zewnętrzne, podaje przykłady pasożytów - charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka - opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych - wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę - omawia sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję - rozpoznaje dziko rosnące rośliny trujące - omawia zasady postępowania w przypadku oparzeń - wyjaśnia, czym jest uzależnienie - charakteryzuje substancje znajdujące się w dymie papierosowym - uzasadnia konieczność zachowań asertywnych - uzasadnia, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia
<p>OCENA 6</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania - prezentuje plakat ostrzegający o niebezpieczeństwach w swojej okolicy - przygotowuje informacje na temat pomocy osobom uzależnionym - prezentuje informacje na temat możliwych przyczyn, postaci i profilaktyki chorób nowotworowych

POZNAJEMY KRAJOBRAZ NAJBLIŻSZEJ OKOLICY

<p>OCENA</p> <p>2</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów – podaje przykłady krajobrazu naturalnego – wymienia nazwy krajobrazów kulturowych – określa rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy – rozpoznaje na ilustracji formy terenu – wyjaśnia, czym są równiny – wykonuje modele wzniesienia i doliny – przyporządkowuje jedną – dwie okazane skały do poszczególnych grup – podaje przykłady wód słonych – wskazuje na mapie przykład wód stojących i płynących w najbliższej okolicy – rozpoznaje na zdjęciach krajobraz kulturowy – podaje dwa-trzy przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy – wymienia dwie-trzy formy ochrony przyrody w Polsce – podaje dwa-trzy przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych – wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła
<p>OCENA</p> <p>3</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów – wymienia rodzaje krajobrazów (naturalny, kulturowy) – wyjaśnia pojęcie: <i>krajobraz kulturowy</i> – wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka – omawia na podstawie ilustracji elementy wzniesienia – wskazuje formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy – podaje nazwy grup skał – podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych – podaje przykłady wód słodkich (w tym wód powierzchniowych) – wskazuje różnice między oceanem a morzem – na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących – wymienia różnice między jeziorem a stawem – wymienia, podając przykłady, od czego pochodzą nazwy miejscowości – podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych – wyjaśnia, co to są parki narodowe – podaje przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody – omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych
<p>OCENA</p> <p>4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: <i>krajobraz</i> – wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz – omawia cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych – wskazuje składniki naturalne w krajobrazie najbliższej okolicy – opisuje wklęsłe formy terenu – opisuje formy terenu dominujące w krajobrazie najbliższej okolicy – opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych – rozpoznaje co najmniej jedną skałę występującą w najbliższej okolicy – wyjaśnia pojęcia: <i>wody słodkie</i>, <i>wody słone</i> – wykonuje schemat podziału wód powierzchniowych – omawia warunki niezbędne do powstania jeziora – porównuje rzekę z kanałem śródlądowym – omawia zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa – omawia zmiany w krajobrazie związane z rozwojem przemysłu – wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości – wyjaśnia cel ochrony przyrody – wyjaśnia, co to są rezerwaty przyrody – wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną – podaje przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy

<p>OCENA 5</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje krajobraz najbliższej okolicy – klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości – omawia elementy doliny – opisuje skały występujące w najbliższej okolicy – omawia proces powstawania gleby – charakteryzuje wody słodkie występujące na Ziemi – omawia, jak powstają bagna – charakteryzuje wody płynące – podaje przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu – wskazuje źródła, z których można uzyskać informacje o historii swojej miejscowości – wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym – na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podaje przykłady pomników przyrody żywej i nieożywionej na terenie Polski i swojego województwa
<p>OCENA 6</p>	<p>Uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje pozytywne i negatywne skutki przekształcenia krajobrazu najbliższej okolicy – przygotowuje krótką prezentację o najciekawszych formach terenu (w Polsce, w Europie, na świecie) – przygotowuje kolekcję skał z najbliższej okolicy wraz z ich opisem – prezentuje informacje typu „naj” (najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębia oceaniczna) – wyjaśnia, czym są lodowce i lądolody – przygotowuje plakat lub prezentację multimedialną na temat zmian krajobrazu na przestrzeni dziejów – przygotowuje prezentację multimedialną lub plakat „Moja miejscowość dawniej i dziś” – prezentuje w dowolnej formie informacje na temat ochrony przyrody w najbliższej okolicy (gminie, powiecie lub województwie)
<p>ODKRYWAMY TAJEMNICE ŻYCIA W WODZIE I NA LĄDZIE</p>	
<p>OCENA 2</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje trzy przystosowania ryb do życia w wodzie – wymienia dwa przykłady innych przystosowań organizmów do życia w wodzie – wskazuje na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, środkowy, dolny, ujście – przyporządkowuje na schematycznym rysunku nazwy do stref życia w jeziorze – odczytuje z ilustracji nazwy dwóch–trzech organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora – wymienia czynniki warunkujące życie na lądzie – omawia przystosowania zwierząt do zmian temperatury – wskazuje warstwy lasu na planszy dydaktycznej lub ilustracji – wymienia po dwa gatunki organizmów żyjących w dwóch wybranych warstwach lasu – podaje trzy zasady zachowania się w lesie – podaje po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych – rozpoznaje dwa drzewa iglaste i dwa liściaste – podaje dwa przykłady znaczenia łąki – wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw – rozpoznaje przynajmniej trzy gatunki poznanych roślin łąkowych – wymienia nazwy zbóż – rozpoznaje na ilustracjach owies, pszenicę i żyto – podaje przykłady warzyw uprawianych na polach – wymienia dwa szkodniki upraw polowych
<p>OCENA 3</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia, popierając przykładami, przystosowania zwierząt do życia w wodzie – wyjaśnia, dzięki czemu zwierzęta wodne mogą przetrwać zimę – podaje po dwie-trzy nazwy organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki – omawia warunki panujące w górnym biegu rzeki – podaje nazwy stref życia w jeziorze

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej - rozpoznaje na ilustracjach pospolite rośliny wodne przytwierdzone do podłoża - omawia przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury - podaje nazwy warstw lasu - omawia zasady zachowania się w lesie - rozpoznaje pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu - rozpoznaje pospolite grzyby jadalne - porównuje wygląd igieł sosny i świerka - wymienia cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek - wymienia cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych - wymienia cechy łąki - wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej - przedstawia w formie łańcucha pokarmowego proste zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi na łące - omawia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych - rozpoznaje nasiona trzech zbóż - wyjaśnia, które rośliny nazywamy chwastami - uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu
<p style="text-align: center;">OCENA 4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia, na przykładach, przystosowania roślin do ruchu wód - omawia sposób pobierania tlenu przez organizmy wodne - wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki - porównuje warunki życia w poszczególnych biegach rzeki - omawia przystosowania organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki - charakteryzuje przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej - wymienia czynniki warunkujące życie w poszczególnych strefach jeziora - wymienia zwierzęta żyjące w strefie przybrzeżnej - charakteryzuje przystosowania ptaków i ssaków do życia w strefie przybrzeżnej - charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające przed utratą wody - wymienia przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru - opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych - omawia wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu - porównuje drzewa liściaste z iglastymi - rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste - rozpoznaje przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych - wymienia typy lasów rosnących w Polsce - omawia zmiany zachodzące na łące w różnych porach roku - rozpoznaje przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące - wyjaśnia, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki - wyjaśnia pojęcia <i>zboża ozime</i>, <i>zboża jare</i> - podaje przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw - wymienia sprzymierzeńców człowieka w walce ze szkodnikami upraw polowych
<p style="text-align: center;">OCENA 5</p>	<p>Uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie <i>plankton</i> - charakteryzuje, na przykładach, przystosowania zwierząt do ruchu wody - porównuje świat roślin i zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki - rozpoznaje na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki - wyjaśnia pojęcie <i>plankton</i> - charakteryzuje poszczególne strefy jeziora - rozpoznaje na ilustracjach pospolite zwierzęta związane z jeziorami - układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze - omawia negatywną i pozytywną rolę wiatru w życiu roślin - charakteryzuje wymianę gazową u roślin - wymienia przystosowania roślin do wykorzystania światła - charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając czynniki abiotyczne oraz rośliny

	<p>i zwierzęta żyjące w tych warstwach</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych – przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki – uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt – podaje przykłady innych upraw niż zboża i warzywa, wskazując sposoby ich wykorzystywania – przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych – rozpoznaje zboża rosnące w najbliższej okolicy
<p>OCENA 6</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje informacje o największych organizmach żyjących w środowisku wodnym – podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu rzek na życie i gospodarkę człowieka – przygotowuje prezentację na temat trzech–czterech organizmów tworzących plankton – prezentuje informacje „naj-” na temat jezior w Polsce, w Europie i na świecie – prezentuje informacje na temat przystosowań dwóch–trzech gatunków zwierząt lub roślin do życia w ekstremalnych warunkach lądowych – prezentuje informacje o życiu wybranych organizmów leśnych (innych niż omawiane na lekcji) z uwzględnieniem ich przystosowań do życia w danej warstwie lasu – prezentuje informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych regionów świata, uprawianych w ogrodach – wykonuje zielnik z roślin łąkowych poznanych na lekcji lub innych – wyjaśnia, czym jest walka biologiczna – prezentuje informacje na temat korzyści i zagrożeń wynikających ze stosowania chemicznych środków zwalczających szkodniki

